

Dlaczego warto czytać dzieciom?

Czy w obecnych czasach książka dla dziecka może być konkurencją wobec tak atrakcyjnych mediów jak komputer czy telewizor? Może, ale pod warunkiem, że będą ją czytali dziecku rodzice, dziadkowie oraz nauczyciele. Dziecko, któremu czytano od wczesnego dzieciństwa, które czytanie kojarzyło zawsze z przyjemnością, a nie ze szkolnym przymusem, pozostanie czytelnikiem na całe życie, a czas spędzony na czytaniu jest czasem wartościowym.

Proponuje się, by czytać już noworodkom, a niektórzy psychologowie są zdania, że można czytać dziecku, kiedy jest jeszcze w łonie matki. Kiedy czytamy niemowlęciu, nie jest ważne, co czytamy. Ważne jest wzięcie maluszka w ramiona, przytulenie, brzmienie głosu, bliskość między rodzicem a dzieckiem, budowanie poczucia bezpieczeństwa i miłości. Przedszkolakom czytamy wierszyki, krótkie bajeczki. Nie przestawajmy czytać dzieciom, które potrafią już czytać same, niech to jednak nie będą lektury szkolne, które rodzice czytają wówczas niejako "za dziecko". Warto czytać głośno także nastolatkom. Czytajmy dzieciom chorym i dzieciom niepełnosprawnym. Głośne czytanie może być znakomitą elementem rehabilitacji. Wykorzystajmy zimowe wieczory, by spędzić je z dziećmi na wspólnym czytaniu, bo dzięki niemu mamy szansę wychować mądry naród.

Rola książki w kształtowaniu osobowości dziecka.

W ostatnim czasie dużo mówi się o potrzebie czytania dzieciom książek.

W dobie telewizyjnych kreskówek i gier komputerowych zapomina się, że słuchanie bajek:

- sprawia dziecku ogromną radość,
- rozwija wyobraźnię,
- bogaci zasób słownictwa,
- wzbogaca sferę przeżyć,
- pozwala obcować z żywym człowiekiem,
- dzielić się swoimi spostrzeżeniami i przeżyciami,
- zadawać pytania i uzyskiwać na nie odpowiedzi.

Ogromnie ważny w życiu dziecka jest kontakt z książką, lecz zainteresowanie nią w ostatnich latach zaczyna maleć.

Coraz większy wpływ na dzieci ma treść oglądanych przez nie bajek i innych programów telewizyjnych. Obecnie często zdarza się, że rodzice rzadko mają okazję usiąść z dzieckiem i wspólnie poczytać książkę lub obejrzeć jakiś program. Dzieci spontanicznie oglądają sceny przeznaczone wyłącznie dla widzów dorosłych. A i niektóre bajki zawierają wiele przemocy, zła, zupełnie pozbawiając tym samym wartości wychowawczych. Dzieci często przejmują od swoich bajkowych bohaterów negatywne sposoby postępowania. Seriale animowane dla dzieci nie tylko zachęcają do przemocy, ale wzbudzają grozę, podobnie jak horrory dla dorosłych. Stąd częste nocne koszmary, wyładowania agresji. Telewizyjne medium wyparło książkę, prasę, bezpośrednie kontakty rodziców z dziećmi, wspólne spacerowanie czy wyprawy do kina. Często zdarza się, że telewizja reguluje harmonogram życia rodzinnego.

Należy ustalić więc pewne normy i reguły oglądania telewizji, wyselekcjonować te programy, które są bezpośrednio adresowane do dzieci w danym wieku, z uwzględnieniem ich psychiki. Telewizja dostarcza na pewno wiele pożytecznych informacji, nie można pozbawić dziecka jej oglądania. Jednak to, ile czasu spędza ono przed ekranem, jakie programy ogląda i o jakiej porze, zależy od rodziców.

Intensywny rozwój dziecka przypada na wiek przedszkolny. Sposoby oddziaływania na dzieci w tym czasie, kształtowane nawyki, umiejętności i zdobywana wiedza, często się utrwalają i ujawniają w postawach człowieka dorosłego.

Warto poświęcić czas na czytanie dziecku bo, jak powiedział Jan Brzechwa: „*Przez odpowiednią literaturę kształtuje się smak przyszłego czytelnika, a właśnie chęć korzystania z książek jest miarą powodzenia w nauce i w życiu dorosłym*”. Nie zapominajmy więc o literaturze.

Literatura może być uznana za jedną z dziedzin sztuki, która oddziałuje wszechstronnie na osobowość dziecka, z tego powodu książkę możemy postawić w rzędzie środków wychowawczych, które pomagają w poznaniu świata, kształtują poglądy, zapatrywania, wpływają na wybory form postępowania. Umiejętnie dobrana do wieku dziecka lektura ma szansę, wpływając na indywidualny rozwój, wzmocnić to, co w młodym człowieku najlepsze, może rozwinąć wyobraźnię, wewnętrzne przeżycia i wzbogacić krąg doświadczeń życiowych.

Teksty literackie, szczególnie te o walorach społeczno - moralnych, spełniają w procesie wychowania niezmiernie ważną rolę. Książka- uczy, bawi, wychowuje, przekazuje czytelnikowi to co piękne, ciekawe, fascynujące. Może także wzmocnić działanie wielu metod wychowawczych stosowanych w domu rodzinnym, czy w szkole. Pamiętajmy, że : „*Książka nie przeczytana w dzieciństwie jest bezpowrotnie stracona jako bardzo istotny czynnik rozwoju uczuć, wyobraźni, intelektu i moralności*”, H.Skrobiszewska.

A oto kilka mądrości życiowych:

- Czytanie powinno się dziecku zawsze kojarzyć z radością, nigdy z przymusem, karą czy nudą.
- Nikt nie rodzi się czytelnikiem. Czytelnika trzeba wychować.
- Naród, który mało czyta, mało wie. Naród, który mało wie, podejmuje złe decyzje – w domu, na rynku, przy urnach wyborczych. Te decyzje odbijają się na całym narodzie.
- Bez względu na to ile masz zajęć, najważniejszą rzeczą, jaką możesz zrobić dla przyszłości swojego dziecka, oprócz okazywania mu miłości przez przytulanie, jest codzienne głośne czytanie oraz radykalne ograniczenie telewizji.

Głośne czytanie małym dzieciom przynosi im wiele korzyści na każdym etapie rozwoju. Książki są dla najmłodszych **źródłem nowych doświadczeń językowych** – ubogacają tak bierny (rozumienie) jak i czynny (mowa) słownik dziecka, poszerzając wiedzę o świecie i pomagając w ten sposób odnosić sukcesy w przedszkolu i w szkole. Czytanie pomaga także w przezwyciężaniu dysleksji.

Głośne czytanie kilkulatekowi:

- rozbudza w nim ciekawość świata,
- pozwala wraz z bohaterami opowiadań przeżywać niezwykle przygody,
- rozwijają wrażliwą wyobraźnię dziecka,
- uczy myślenia i poprawia koncentrację uwagi,
- jako forma wspólnego spędzania czasu pogłębia więzi łączące rodziców i dzieci,
- zapewnia emocjonalny rozwój dziecka,

- wzmacnia poczucie własnej wartości dziecka,
- pomaga zrozumieć siebie i innych,
- uczy wartości moralnych,
- pomaga rodzicom w osiągnięciu sukcesów wychowawczych,
- kształtuje nawyk czytania i zdobywania wiedzy na całe życie,
- zapobiega uzależnieniu od telewizji i komputera, będąc źródłem atrakcyjnego sposobu na spędzenie czasu.

Wspólne czytanie z nastolatkiem pomoże mu pokonać wiele problemów związanych z okresem dorastania, zawsze będąc okazją do rozmowy o nich z najbliższymi. Zastanawiając się nad tym, czym powinna charakteryzować się **lektura odpowiednia dla najmlodszych**, warto wziąć pod uwagę czy wybrana książka:

- jest ciekawa dla dziecka,
- jest napisana lub tłumaczona poprawną i ładną polszczyzną – język jakim jest ona napisana jest przez dziecko przyswajany jako wzór mowy,
- treść i ilustracje są dostosowane do wrażliwości dziecka,
- promuje pozytywne wzorce postępowania,
- uczy szacunku wobec dziecka, ludzi, innych istot, prawa,
- buduje pozytywny stosunek do świata oraz wiarę w siebie.

Książki, które czytamy najmłodszym mają duży wpływ na kształtowanie się ich obrazu świata oraz budowanie własnego ja. Ważne więc, **by książka była sprzymierzeńcem rodziców i nauczycieli** w ich wychowawczej pracy, wspierała a czasem pomagała także rozwiązywać trudne problemy. Wzory zachowań bohaterów bajkowych są przyjmowane przez najmłodszych bezkrytycznie – często możemy zaobserwować, że nasz maluch odtwarza zachowanie ulubionej postaci bajkowej. Dzieci szybko uczą się poprzez przykład – naśladując. Oczywiście ważne jest więc, aby mogły uczyć się na dobrych wzorcach. Czytanie razem z dzieckiem ma jeszcze tę wielką zaletę, że uczymy kilkulatka, że książki są źródłem wiedzy, że warto po nie sięgać – jednym słowem: **kształtujemy u dzieci pozytywny nawyk czytelnicy**.

Czytanie małym dzieciom jako pomysł na wychowanie.

Wiek przedszkolny to niepowtarzalny okres w życiu człowieka. Jest to czas, w którym kształtują się nawyki dziecka, w tym czytelnicze. Skutecznym sposobem na ich obudzenie jest głośne czytanie dziecku. Jest to jedno z wielu działań propagujących literaturę i prowadzących w końcowym efekcie do wytworzenia potrzeby samodzielnego obcowania z książką. Możliwość stworzenia takiej jednostkowej relacji między dzieckiem a książką daje najpierw dom rodzinny, a potem przedszkole i szkoła. Nieodzowną pomoc w dziele wychowania małego dziecka stanowić może książka. Umiejętnie stosowana, może wspomagać rozumne i świadome oddziaływania wychowawcze i stać się w rękach rodziców i wychowawców sprawnie działającym narzędziem.

Miał rację Pino Pellegrino twierdząc: „*Czasami wystarczy bajka, aby dać naszemu dziecku pieczętę na całe życie.*” Książka może odegrać ogromną rolę w kształtowaniu wartości, jakimi dziecko będzie w przyszłości żyło.

R.Klimas. uważa, że literatura: „*Może rozbudzić i rozwijać zainteresowania dziecka, kształcić jego wyobraźnię i umiejętność myślenia, wzbogacać jego społeczne doświadczenia, ułatwiać opanowanie podstawowych narzędzi międzyludzkiego kontaktu, jakim są język i pojęcia społeczne, normy i zasady współżycia*”.

Należy więc mocno podkreślić rolę rodziców w nauce obcowania dziecka z książką. Tę naukę należy rozpoczynać jak najwcześniej, żeby zetknięcie się dziecka z książką, nie było przez nie utożsamiane z nieciekawym podręcznikiem szkolnym. **W wielu rodzinach obyczaj czytania dzieciom książek w ogóle nie zaistniał i wiele dzieci spotyka się z książką dopiero w przedszkolu.** Psycholodzy zgodnie twierdzą, że to co zostanie zapamiętane, co jest udziałem w sensie emocjonalnym i psychicznym w pierwszych latach życia dziecka, znajduje następstwa w latach późniejszych.

Małe dziecko szybko osiąga zdolność do bycia w kontakcie z przedmiotem kultury, jakim jest książka. Nie ulega wątpliwości, że trzeba najpierw dziecku pozwolić traktować książkę jak każdą inną zabawkę, by następnie podsuwać ją jako źródło informacji. Dzieci powinny mieć książki i to od najmłodszych lat, ponieważ wywierają one największy wpływ na rozwój potrzeb czytelniczych małego dziecka. Budzą one wiele pozytywnych skojarzeń z treścią książki oraz z rozlicznymi miłymi wspomnieniami. Właśnie książka, z którą wiąże się tyle przeżyć, jest dziecku najbliższa. Książki od rodziców, cioci, wujka, babci i dziadka tworzą księgozbiór dziecka o niepowtarzalnym, indywidualnym obliczu. W domowej bibliotece powinna się znaleźć proza i poezja, opowiadania realistyczne i fantastyczne, wesołe i smutne, zbiory wierszy, baśni, bajek i legend. Wszystkie powinny być bogato ilustrowane. Ważne jest, aby dziecko mogło zetknąć się z różnymi rodzajami i gatunkami literackimi i różnymi odmianami języka. Dziecko oczekuje pomocy ze strony dorosłych, by zagłębiać się coraz bardziej w świat książki. Obcowanie dziecka z dorosłymi członkami rodziny, ze starszym rodzeństwem, rozmowy, słuchanie bajek, baśni, opowiadań, wspólne czytanie poezji ma ogromne znaczenie dla rozwoju dziecka.

Wspólne czytanie:

- aktywizuje dzieci oraz rodziców,
- stwarza okazję nie tylko do poznania książek, ale także do bliskiego kontaktu dzieci z rodzicami,
- pozwala obserwować dziecko,
- lepiej zrozumieć jego rozwój psychiczny,
- zauważyć jego ukryte pragnienia i niepokoje,
- odpowiednio dobierać nową lekturę.

Rodzice nie mogą poprzestać na dobieraniu książek tylko do zainteresowań dziecka. Powinni rozbudzać nowe zainteresowania, ukazywać różne dziedziny życia, kształtować świadomie cechy charakteru i potrzeby własnego dziecka.

Czytanie małym dzieciom książek jest jednym z bardziej efektywnych, pozytywnych i pożądanых pomysłów na wychowanie. Należy uświadamiać młodych rodziców, że warto włożyć trochę wysiłku, aby przekazać dziecku poprzez książki, rozmowy na temat postępowania ich bohaterów. Kapitał, w który wyposażą go rodzice, na pewno zaowocuje w przyszłości. Przymierze zawarte z książką w dzieciństwie to przymierze zawarte w najstosowniejszym momencie. Właśnie wtedy wpływ książki jest najsilniejszy i najbardziej potrzebny. Istotne jest, aby książki stały się tematem rozmów rodziców z dziećmi, aby stały się naturalnym sposobem spędzania wolnego czasu. Rodzice powinni zrobić wszystko, by przekonać dzieci, „... że czytanie to relaks, radość, cudowna przygoda, ciekawa forma spędzania wolnego czasu.”, a „książka to „pokarm nie tylko dla umysłu, ale i dla duszy”.

Codziennie głośne czytanie dziecku dla przyjemności jest najskuteczniejszym sposobem wychowania czytelnika - człowieka samodzielnie myślącego, posiadającego

wiedzę i umiejętność jej poszerzania, kulturalnego, etycznego, z wyobraźnią, który umie radzić sobie w życiu przy pomocy rozumu, a nie pięści. Dlatego warto poświęcać na wspólne czytanie więcej, niż tylko słynne 20 minut dziennie codziennie...

Współczesne dzieci i nastolatki dorastają w ubogim językowo środowisku. Rodzice coraz mniej z nimi rozmawiają i mało im czytają. **Kontakt z żywym słowem wyparła telewizja, której narzędziem nie jest język, lecz obraz. W efekcie dzieci coraz gorzej znają język, w szkole nie rozumieją prostych tekstów i poleceń.** Coraz mniej także same czytają, ponieważ czytanie niezrozumiałych słów i zdań jest trudne i nudne, znacznie mniej atrakcyjne od telewizji. Dorośli nie stanowią dobrego wzorca - sami mało czytają. Pod względem ilości czytanych książek Polska znajduje się w ogonie krajów rozwiniętych, przoduje zaś pod względem analfabetyzmu funkcjonalnego. Sytuacja taka grozi naszemu społeczeństwu pogorszeniem jakości życia i marginalizacją na arenie międzynarodowej. Dzieci słabo wyćwiczone w używaniu języka i w myśleniu, pozbawione wyobraźni, którą telewizja wypiera, będą miały trudności od pierwszych dni szkoły i w późniejszym życiu. Przepaść intelektualna i emocjonalna pomiędzy dziećmi, którym rodzice i wychowawcy dużo czytają, a dziećmi pozbawionymi takiej stymulacji, w kolejnych latach dzieciństwa narasta.

Przedszkole może i powinno odwrócić ten stan rzeczy, tym bardziej, że w wielu domach **dorośli nie stanowią dobrego wzorca dla dzieci - sami mało czytają.**

Wszyscy chcemy, aby nasze dzieci wyrosły na mądrych, dobrych i szczęśliwych ludzi. Jest na to sposób- czytaj dzieciom na głos. Jeśli chcemy żyć w kraju mądrych, uczciwych i kulturalnych ludzi, zadbajmy o to, by codzienne głośne czytanie stało się priorytetem w naszym domu oraz w przedszkolu i w szkole naszego dziecka.

Przedszkole może i powinno uzupełniać domowe czytanie, a tam, gdzie całkiem go brak, dać zaniedbanym dzieciom szansę codziennego kontaktu ze słowem pisanym. Nawyki umysłowe, przekonania i system wartości powstają w dzieciństwie.

Głośne czytanie dzieciom jest dziś ważniejsze niż było kiedykolwiek w przeszłości:

- Lawinowo rośnie ilość informacji i wiedzy. Kto nie czyta, nie nadąży za zmianami we współczesnym świecie.
- Czytanie chroni dzieci przed uzależnieniem od telewizji i komputerów.
- Czytanie jest dobrą alternatywą dla fałszywych wartości masowej kultury.

O PRZYSZŁOŚCI NASZEGO KRAJU ZADECYDUJE JAKOŚĆ LUDZI, KTÓRYCH WYCHOWUJEMY DZISIAJ!

Opracowała:

Olga Katarzyńska

na podstawie artykułów umieszczonych w Internecie.

Polecana książka dla rodziców:

„Bajka, to magiczne lustro pozwalające dziecku inaczej spojrzeć na to, co wdaje się trudne i nie do pokonania” (M. Molicka „Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii”)